

GAZETĂ TRANSILVANIEI.

Gazetă ese de 2 ori: Mercurea și Duminecă, Foi'a, cindu concedu ajutoriale. — Pretiu: pe 1 anu 10 fl., pe $\frac{1}{4}$ 3 fl.v.a. Tiere externe 12 fl. v.a. pe unu anu séu $2\frac{1}{2}$ galbini mon. sunatioria.

Anulu XXXV.

Se prenumera la poste c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Taxa timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 101.

Brasovu 11 Ianuariu 30 Decembre

1872.3.

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.

Transilvania.

Brasovu 29 Dec. v. 1872.

Din timpurile antice, decandu ne a mai remas o memoria in paginile istoriei noastre patriotice, pana astazi pucine dile de bucuria nationala amu avutu. Pasu de pasu amu fostu subjugati si despăguti de drepturile si libertatile noastre, pasu de pasu amu fostu urmariti, maltratati si batujocuriti in patri'a nostra.

Multe si varie suntu causele suferintelor noastre seculare; pe multe le cunoscem, d'er' mai multe inca suntu ascunse privirii noastre. Cu fatala pace dela Esculeu, se incepe epoca aceea fatală in vieati'a poporului transilvanu. Atunci, in acelui evu desastruosu, scrie istoriculu, vedindu stramosii nostri, ca conducatoriu si bravulu loru principale Gelou cade in lupta, multu s'au intristatu si au datu man'a inimicului pentru pace! Din momentulu acel'a pace si multumire mai multu in tiéra nu amu avutu, ca-ce tempulu, care se parea a fi pacinicu, fù numai unu tempu de armistitii.

Dér reulu reului, caus'a causeloru nenorocirii poporului romanu nu a diacutu atatu in reutatea inimicilor sei, catu in insasi slabitiune — a s'a propria. — De cindu eroiculu Gelou a cadiutu sub lovitur'a sagetii inveninate si altulu nu s'a mai aflatu, care se'lui inlocuiésca, transilvanii una óste si unu conducatoru pentru durata nu au mai avutu. Ostentiti de luptele grele si continue, mai multu séu mai pucinu demoralisati in urm'a unei vieti urmarite, exploataate, fara somnu si odihna, si din caus'a aceasta desbinati intre sene, strabunii nostri transilvani dupa pacea dela Esculeu nu s'au mai pututu reculege. De aci in colo ei formau mai multe osti cu mai multi capitani, ér' poporului nostru ajunse la culmea nefericirei sale atunci, cindu cei mai buni si intielepti din midiuloculu lui, orbiti fiindu de patima, neoprinduse de pe calea prepastiósa, pre care apucasera, incepura a lu parasi cu totulu si trecura in castrele straine.

Óstea remase fara capitani, nu mai era cine se-o conda, nici in parte, nici in intregu. Funest'a aceasta impregiurare rapi poporului romanu cea din urma sperantia in reabilitarea sa politica natiunala, elu se vediu constrinsu, avisatu la puterea resistintie sale naturale. Tote incercarile sale desperate de a se liberá de sub jugulu, care i lu aruncasera dupa gutu, atatu inainte catu si dupa uniunea famósa a celor trei natiuni, pana la anulu 1848, remasera fara succesu, numai din caua, ca li a lipsit u conda intensiva, disciplinata si solidaria. —

Dupa uniunea celor trei natiuni desorganisarea corpului nationalu devine totala. Pana pre la incepulum seculului alu XVI-lea pucina cunoștinția avemu despre neajunsele poporului nostru. Fontanele istorice caru neau remas pana adi nu suntu pucine, d'er' suntu bucatatite; scrutarea istoricilor nostri are inca unu vastu terenu si o problema mare de deslegatu, cu aceasta nu ne putem ocupá aici. Atatá incepsu cu securitate, că cu secululu alu XVII-lea se incepe si destuptarea nostra nationala, cu deosebire in Transilvania.

Mare si de admirat a fostu curagiulu si energi'a aceloru pucini barbati ai natiunei romane, caru

intr'unu tempu, in care poporulu gema si se garbovea sub biciulu dulailor domnesci, au pasit u inaintea ordurilor tieri si au pretinsu nu mai pucinu, decat restabilirea romanilor in tote drepturile politico-natiunale, caru li se cuvinu in patri'a loru, in marele principatu alu Transilvania. Inse acesti barbati cu anima, aceste spirite nobile de fericta aducere aminte, cu tota intieleptiunea si buavointi'a loru nu putura aduce nimicu la capetu, fiindu erau singuri, poporulu era inca pré pucinu destuptatu, nu era cine se dè respectu si efectu viii petitiunei pentru restituionea in integrum a drepturilor natiunei romane transilvane. Cá buni parinti sufletesci, cá si nesce adeverati si binesimtitori tutori ai poporului, acei barbati s'au intrepusu cu personele loru pentru natiunea impubera si au cerutu dela ordurile tieri redarea libertatilor sale rapite pe nedreptu si cu fortia.

Timpulu, in care singuraticii barbati insufletiti de ideea civilisarei si fericirei poporului nostru prin eluptarea drepturilor sale avitice se intrepuneau cu cuventulu si cu pén'a pentru a o preface in corpu, fara a se pute bucurá de concursulu directu alu poporului intregu, 'si a luata finitulu cu anulu 1848.

In vîra anului acestui'a au accusu reprezentanti'a completa a poporului romanu transilvanu spre a deliberá liberu asupr'a sôrtei si viitorului seu. „Senatulu si poporulu romanu“, cum ei placea a dice fericitul Barnutiu, a tienutu impreuna consiliu si si-a datu lege.

Adunarea nationala dela 1848 a fostu semnalulu puternicu alu reintrarei natiunei romane in vieti'a constitutionala a Transilvaniei. Sanctiunea articulului primu de lege din 1863 de catra Monarchu si marele principe a fostu numai o consecintia neesorabile a redestuptarei poporului romanu spre o vieti'a matura si de sine statatoria, si a inauguratei epocei constitutionale in imperiu.

Antaia data dupa secoli intregi au dusu romanii transilvani dela adunarea de pre campulu libertatii convingerea cu sene a casa, ca eluptarea drepturilor politico-natiunale in Transilvania cu puteri concentrate si reunite nu numai este posibila, ci chiaru secura si neimpedecabila. Ide'a armoniei tuturor puterilor in conlucrarea comuna spre unulu si acelasiu scopu a cuprinsu tote anime romane simtitore si intielegatore si si a primu botezulu de focu in luptele eroice de atunci.

Er'a absolutistica a sugrumatu sperantiele de abea nascute. Adeveratu ca ea efeptuise stergerea iobagiei, dreptu ca ne aduse si multe folose administrative, déra cu devis'a „imparchiaza, cá se poti domni“ absolutismulu austriac produse si multu reu, lasa o rea neghina in tiéra dupa sene, turbură si seduse multe anime din cele de abea inflamate si incaldite pentru ide'a conlucrarei comune nationale.

In starea aceasta nepregatita ne afâ er'a luptelor constitutionale. Sementi'a certei — semenete de catra absolutismu, si intrigantii maghiarismului de o parte, ér' de alta parte nutrita chiaru si de catra unii ambiciozi si ómeni invidiosi din sinulu poporului romanu, incepú a -si dà germanele afara. Anulu 1860 nu gasi ceea ce trebui se gasesc: un'a partita nationala romana, fia catu de mica, d'er' bine organisata, disciplinata si parata a da peptu cu evenemintele. Acesta partita a tre-

buitu se se nasca cu proclamarea concluselor adunarei din 1848. Ca nu s'a desvoltatu si nu s'a presentat la loculu si la timpulu recerutu, nu este pote atat'a vin'a romanilor, catu a grelelor impregiurari; cumca ince existenti'a unei asemene partite a fostu absolutu necessaria, trebuie se constatamu.

Sperantiele reinviate la 1860 produsera si la romanii transilvani unu felu de parocismu natiunalu, d'er' sperantiele aceste nu era regulare de catra puterea principiului vietiei natiunale, ca-ce regulatorulu, partita natiunala solidaria lipsiea, ci sperantiele nascute erau simplu numai sperantie ale singuraticilor barbati romani, fara o directiune generala, fara compas. Se intielege de sine, ca sub asemenei impregiurari, sub presiunea guberniului si a autoritatilor besericesci, neavendu o partita natiunala cá regulatoru, romanii transilvani au trebuitu se fia mai multu séu mai pucinu paralisati in tote actiunile loru natiunali dela 1860 incóce.

Ceea ce ince nu se facu dela 1848 pana la 1860 potea sa se intempe dela 1860 pana la 1865, adeca formarea, organisarea, disciplinarea partitei natiunale romane. Cu durere trebuie se marturisim, ca nici pana la 1865 nu se implini intr'unu modu indestulitoru cerinti'a aceea imperativa, conditiunea de vieti'a a romanilor transilvani.

Candu se apropiu furtun'a si se arata pre orizontele Transilvaniei, cindu in momentulu acestu decisivu trebuie se se probeze puterea natiunala a romanilor transilvani, partita natiunala romana, unde o cautai nu era; conducerea partiala, incatutu mai esistá, incepú se se clatine si cadiu cu catastrof'a intrarei in diet'a feudală. Indesertu scrie si admoniu pres'a, indesertu doriea si pretindea poporul! Nu trebuie se ne aducem aminte aci fara voie de cuvintele istoricului: Si ei vediudu, ca nu mai au conducere, tare se mahnira si dedera man'a pentru pace". —

Nu trece o di, nu o óra, in eare se nu simtimu amaru lips'a mai totala a disciplinei de partita intre noi, lips'a unei conduceri generale energice, neobositu, intiepte si bune. Tota neintielegerea, tota cert'a sterpa dintre noi in anulu decursu, provine mai cu séma din aceasta impregiurare trista. Nu vomu nicidcum se aruncam prin acesta vreo umbra asupr'a conducatorilor nostri, nu voim se le detragem u nimicu din meritele, caru in adeveru si leau castigatu, si pentru caru trebuescu stimati si onorati, d'er' momentulu este atatu de seriosu, incatutu nu ne este cu putintia a mai retacé aceea, ce acum scie tota lumea.

In anulu acesta inca lea succesi romanilor transilvani cu multu vai si amaru a 'si sustiné puseiunea de dreptu in marele principatu alu Transilvaniei. Nu le este d'er' inca luata basea, pre care se se pote desvoltá si consolidá in laintrulu seu.

Pana candu ince totu numai cu asteptari góle si cu sperantie vane, pana candu totu numai cu mersu diumatatite, provisorice, de adi pana mane? Totudéuna se fumu suprinsi de tote eventualitatile posibile, totudéun'a cei trasi si impinsi?

O convingere a patrunsu astadi pre toti romani intielegatori din tote tier'a Ardealului, ca asia nu mai merge, ca trebuie se ne reorganisam si disciplinam corpulu partitei natiunale. Aceasta se fia singur'a si principală grigia si nisuintia si a nos-

tra in anulu venitoriu si intr'acestu semnu dorim romanilor transilvani si intregei romanime sorore unu anu nou fericitu. Responsabilitatea atatu a singuraticilor, catu si mai cu séma a presei o simtimu si o apretiamu pré multu, dér' tocmai acésta ne impune si noue si tuturoru datoria de a pasi facia cu poporulu transilvanu si ai dice: Organisate, disciplinéate!

Consiliul de instructiune publica alu Ungariei, cá primu factoru maghiarisorioru, s'a intrecutu pe sine insusi acum la finea anului, intocma cum se intrecuse celu din Vien'a Thun-bachianu, candu decise, cá limb'a germana se fia in tóte clasele superióre vehiculu séu limba de investimentu; dér' óre se nu o patiesca si consiliul din Buda-Pest'a, cum o pati celu Thun-bachianu, candu i se stanjinira cu energia in contra tóte nationalitatile cu sufletu in óse? Michael Horvath, presiedintele acestui consiliu de instructiune maghiaru, a enunciati cu tóta resolutiunea decisiunea consiliului, cá pe viitoru in tóte scólele medie, civile, normale, comerciali, reali, gimnasiali se se intr'oduca in classele superiori eschisivu limb'a maghiara cá limba de investimentu — cu eschiderea altoru limbe! Si audit rationamentu dela Horvath despre valórea legii de nationalitat! Ca adunarea consiliului, candu creadia unu nou proiectu de lege, e obligata a modifica defectele legii, dér' Dr. Lutter adause, ca legea de nationalitat se se mai sufere pucinu, dér' si pe aceea suntemu oblegati a o modifica, se'ntielege, ca impunendu limb'a exchisivu maghiara nunumai in administratiune si justitia, ci si in tóte scólele abediste, ma si in beserica, cum dicea Eötvös: 5 ani se o ducemu numai, atunci potemu dicta si altarialoru limb'a dñeilui maghiaru; acum inse „svaviter in modo, fortiter in re“, ad. se ametimu lumea cu feliu de feliu de promissiuni, dér' neexorabilu se maghiasismu si petrele. Cine are urechi de auditu se audia. Sasii, serbii, si slavacii scuipa focu de indignati pentru atata nedumerire.

— Archiereii romani si turmele loru sufletesci. In Rom'a intre 6 episcopi preconisati in consistoriulu tenu in 23 Decemb. 1872, s'a preconisatu si nou denumitulu episcopu romanescu alu diecesei armenopolitane Michale Pavelu, cu unu arch. mai multu. —

Multu s'a latitu prepunerea, cá cum archiereii romanesci ar' fi engageati intereselor maghiare unionistico-limbistice, in contra caroru tendentie s'a luptat se lupta si se voru lupta tóte turmele loru. Acésta prepunere va disparé numai in momentulu, candu faptele santeloru sale cá capi ai besericeloru si ai turmeloru pure nationali, voru dovedi contrariulu; voru dovedi, ca in adeveru -si punu sufletulu pentru interesele nationali besericesci si scolarie ale turmeloru sale, déca se va cere, cu crucea in frunte; voru dovedi, ca spre scopulu eluparii dreptului national politici, prin poterea morale ce o au, lucra in contielegere intre sene cu totii, cá romanii — departe de a se imparechia in soldulu strainiloru — se fia cu micu cu mare toti intr'unu cugetu unu corp, o anima la lupt'a; pentru autonomia Transilvaniei si dreptulu national politici perfectu egale in ea. Cu disparerea anului vechiu se piéra déra órce prepunere, rusinata de faptele archiereiloru, cari numai pe terenulu acesta de dreptu potu documenta turmeloru sale sufletesci, ca n'au apostatatu dela caus'a loru, n'au parasit terenulorul celu sanctionatu de dreptatea divina, divisandui in soldulu fortelor unilaterali ale unor sclintiti. —

Anulu 1873 se ne fia anulu perfectei solidaritati pe acestu principiu, anulu increderii si alu iubirei fratiesci si in semnulu acestei solidaritatii anulu reinviarii dreptului nostru politici national, si de limb'a perfectu egalu, fora de care cá sclavi politici nu vom a vegeta spre rusinea numelui celu portamu. — Patriotismulu in anima, dreptulu in fruntea vietii in drépta spre a ne aperá dreptulu si patri'a! —

Reporturi despre luptele si gravaminele romanilor.

Sub acésta rubrica vomu publica repórtele, ce ne voru sosi dela romanii de prin municipia, cá o dare de séma despre starea passurilor, si a tractarii nóstre din partea administratiunei de adi, cá materialu la constatarea gravaminalor ce ne apasa. Facemu deci inceputulu, cu reportulu din comitatul Clusiu, unde barbatii nostri se interessasa de caus'a nationale si in prim'a linia de respectarea limbei romane:

„Stimate Domnule Redactore! Dupa ce ocupatiunile nu mi concedu a Ve enara pre largu lucrările pertractate in comitetele nóstre comitatense, cá on. publicu cetitoriu romanu totusiu se vedea baremu ce s'a facutu in acele in decursulu anului deja espiratu din punctu de vedere romanu, cugetu a fi cu scopu a Ve incunoscintia despre următoare:

a) In adunarea comitetului comit, tienuta asta primavera, dupa ce in comitatulu nostru limb'a protocolare e si cea romana, D. secret. minist. Ladis. Vaida a facutu propunerea, cá ace'a cá limba protocolare e si cea romana, se se faca cunoscetu la tóte municipiale, unde locuescu si romani, cá apoi in sensulu legilor se se pôta scrie la noi si romanesc. Acésta propunere s'a primitu (s'a facutu? R.)

Totu cu ocasiunea acestei adunari membrui romani ali comitetului comitatense prin una suplica subscrisa de tóte au esoperatu se se faca dispusetiuni, cá limb'a romana se se aplică in totu loculu, unde dupa legea de nationalitat e de a se aplică. Tristu lucru candu debue rogat organele regimului prin suplice se tienă legea sanctionata de regim! Dér' ce se faci, candu chiaru nece parlamentulu, care aduce legile, nu le tiene. Esempu e deciderea limbei oficiose pentru Bud'a Pest'a, unde locitorii ar' fi debuitu se -si aléga limb'a officiosa, nu parlamentulu se li o impuna.

b) In adunarea tienuta in Iuliu susu amentitulu secret. minister. a propusu, cá literale convocatòrie la adunarile comitatensi pentru membrii romani se se faca romanesc, cea ce inca s'a primitu si efectulu e, ca acumu membrii romani se convoca in limb'a romana la adunari.

c) E curiosu ce'a ce s'a intemplatu in adunarea tienuta in Sept. Locitorii din M. Valkó au facutu una scóla comunale, si au cerutu dela comitat, se fia scutiti dela facerea drumureloru din caus'a ace'a. E de insemnatu, ca mai inainte s'a fostu decisu intru una adunare, cá comunele sub pretestu, ca radica scóle, ori beserice se nu se scutesca dela drumure. Acésta decisiune au adus-o pentru romani, ca mare parte pana atunci totu romani se cereau se fia scutiti pentru radicarea scóleloru, séu a besericeloru dela facerea drumureloru. Acumu fiendu ca s'a cerutu una comuna maghiara se fia scutita, ce se vedi? Protop. Gavr. Popu a propusu, cá, de órce s'a adusu mai inainte decisiune, se nu se scutesca nemene dela drumure, nece Valcauanii se nu se scutesca. Iuse maghiarii afora de Dezsi au partinitu cererea in contra decisiunei loru de mai inainte, si candu li s'a reflectatu, ca asia dér' si alte comune voru cere se fia dispense, strigau; elutasitjuk. **Vai de constitutionalismulu nostru!** in care ce e favoritoriu pentru natiunea dela potere se accepta in contra decisiuniloru statorite, si ce e favoritoriu pentru alte nationalitati din ura catra ele se relépta, si se in-drumeze la decisiunile de mai inainte.

d) In adunarea din Decem. protop. Rosiescu a facutu motiunea, cá repartitiunea facerei drumurilor se nu se faca dupa fumuri, si dupa vite, ci dupa contributiune, ér' facerea drumurilor se se estradă prin licitatiune minuenda. Dér' pentru ca e in favorea romanilor au reieptatu-o. Cu acesta ocazie secr. minist. Lad. Vaida a datu una mo-

tiune pentru stergerea virilismului, inse si acesta a avutu aceea-si sorte, care o au propunerile favoritòrie romanilor, deci sub pretestu, ca a datu-o tardiu, au reieptatu-o. Susu numitulu secret. vendindu acesta a datu motiunea in man'a comitei lui supr., rogandu-lu se o dè spre pertractare in siedinti'a prosima.

Protop. Gavr. Popu a propusu, cá obiectele in literale convocatòrie se se specifică mai detaliat de catu cumu s'a intemplatu pana acumu, ce s'a primitu.

Dupa siedinti'a comitetului comit. s'a tienutu adunare de senatu scol. comit., in care romanii inca luara parte la desbateri. Protopop. Gavr. Popu a propusu, cá romanii se se convóce si aici la adunari romanesc, si cá salariulu docentilor se se scóta cu contributiunea comunale. Cea de antanu s'a primitu, a dôu'a nu, ci intru atat'a numai; se se scrie la of. comit., cá judiloru procesuali se se impuna, se stè intru ajutoriu docentilor intru scóterea salarialor. Totu numitulu protop. a propusu cá prunciloru miseri se li se midiulocesca cumpărarea cartiloru din cass'a comunale. Acésta propunere s'a primitu numai cu unele modificari.

Protopopulu Rosiescu a staruitu, cá preparandii se fia scosii dela milita, si cá se se impuna comuneloru conducerea in comunu a pastoritului mnieliloru, si alu vitelor primavér'a, cá pruncii se nu fia luati dela scóla. Cea de antanu nu s'a acceptat, ci numai a dôu'a, in catu mi aducu a mente.

Pana ce ve voliu mai inscientia si despre alte lucrari de interesu nationale depre la noi, primiti, si celealte.

Clusiu in 31 Decembre 1872.

X.

Fagarasiu in 30 Dec. 1872. Fragmentu.

In corespondentia d. capetanu c. r. in pensiune Basiliu Stanciu de Carja mi se imputa, ca asi si staruitu pentru candidarea d. colonelul br. Ursu.

Nu e adeveru, pentruca inainte de alegeri cu o septemana, pretutindeni se vorbea despre candidarea dlui Ursu, popularisandu acésta idea din tóte poterile chiaru dlui Stanciu si soci; din ce motivu? bene voiésca a ne spune celu ce scia pentru ca totu dlui preparase terenulu inca de asta véra pentru c. Teleki.

In presér'a dilei de alegere ajungandu comisiunea electorale in Vistea inf. mai multi intelectuali locali venira la pretorele, unde eram in cuartirati, si ne spusera, ca densii voiescu se candideza pre br. Ursu si ca suntu securi de reesire déca, capitanul Stanciu se va interesa si va conlucra in acestu intielesu, si déca asemenea pretorele Gridanu va pasi dela candidatura; amu mersu la d. capit. Stanciu si resultatulu convorbirei a fostu, ca br. Ursu se nu se candideza, ci se se dè protestele ce erau de ja dlui capitanu Stanciu tramise dela Fagarasiu.

Inainte de deschiderea Urnei se ivi intre alegatori nepotulu d. Stanciu Alesandrescu (care ne spusese mai nainte, ca d. Stanciu se afla in caricim'a ce era deschisa pentru corruptii cont. Teleki, unde si petrecu dilele de alegere) si rostindu alegatorilor o cuventare insufletitoria, trecura mai toti alegatorii din partid'a telekiana sub standardulu scólei strigandu; se traiésca br. Ursu.

Dupa deschiderea Urnei fruntasii partidei br. Ursu pretinsera desemnarea candidaturei lui, comisiunea, se intielege, ca trebuí se se tienă de instructiune si se privésca atatu pre Teleki, care-lu propusesera cei remasi credintiosi lui — catu si pre br. Ursu de candidati si asia ambe partile 'si alesebari barbati de incredere purcedienduse apoi la votisare.

Reasumandu acestea rezulte; ca candidarea d. Ursu se facu la initiativa dirigintelui scólei granițaresc din Vistea inf. Alessandru Popu Siandru alias Alesandrescu, éra nu din partea mea séu a presiedentului comisiunei Ilariu Duylea. Acumu dupa ce expusera candidatura vener. br. Ursu, de sene urmă, ca fui moralicesce oblegatu a starui si a conjura pre alegatori, cá se voteze numai si numai pentru d. br. Ursu; si asia trebuie se lucra si dlui Stanciu — inse durere, ca dlui nu se mai arata de locu.

In fine observu, ca dupa ce vediui pre veterani dlui Stanciu votandu pre intrecute pentru Teleki, asia interpelau pre Alesandrescu, ca ce a facut? Mi respunse: „capitanulu Stanciu a luat 200 fl. v. a. dela Teleki si acum me lasă in pechiu“. Asemenandu cortesirile dlui Stanciu de asta véra cu tienut'a din urma, lesne pote judeca on. publicu adeverulu. — etc.

Ioane Florea
assessore.

Teaca in 10 Dec. 1872.

(Urmare.)

recunoscu si afirmu, ca, acesti doi contra aliatii nu preste multa vreme ér' au complotisatu si m'au incusatu la gubernatorulu militariu Creneville in Clusiu, mergandu ambii in persóna cu incusa, pe care au asternut'o in contra mea, — si pe care Creneville numai decatu a esmisu pre Ilustritatea sa dlu jude supremu de atunci alu comitatului Clusiu Nagy Imreh, luandu langa sine pe dlu Andreiu Trutia adjunctu judeului processuale, apoi pe ambii contra aliatii dnii prota Gabriele Chetianu si Theodoru Popu socrulu meu, — care comisiune mi au visitatu tóta ratiunile, scriptele si documentele, — pe care afandule in cea mai mare ordine m'au absolvatu, — si din partea comisiunei mi s'au datu unu laudatorium officiosu! —

Me rogu negati, déca poteti, acestu adeveru! —

Recunoscu actele, si protocolele a-firme, ca adunarile comitetului, — adunarile generale, — comisiunea esmisa dela Blasiu, — si comisiunea esmisa din partea gubernatorelui Creneville revidendu socotelele totu deaun'a leau aflatu in cea mai mare exactitate, — m'au absolvatu, si laudatu, — prin urmare cinstite socrule! ce mai voiesci alte socoteli? —

recunoscu si afirmu, ca dupa asta contra aliatii mei, de nou a u recursu la Blasiu, — de unde s'a esmisu de nou unu comisariu in persóna dlui Ioane Moldovanu protopopu in Cătina, — care adunandu totu tractulu in comun'a Logigu, — dupa deschiderea siedintiei, amu cerutu cuventu, care prin tramisulu Blasiului mi s'a datu, — candu apoi amu disu: Dvóstra voiti socoteli, — écca aci publice voiescu a vi le ceti, — si scurtu unu conceptu de 16 côle, — pe care voindu alu ceti, — adunarea firesce ambii domni contra aliatii au stri-gatu se nu me lase ami ceti reportulu, — la cari pretensiune comisariulu de Blasiu a avut debilitatea ami lua cuventulu, — candu apoi, si unde nefiindu ascultatn, amu debuitu se me departediu. —

Dupa departarea mea sau luatul ei pe sama, ca fora de mine nu potu face nemica, — astufelui au tramisu dupa mine, — inse eu nu m'am dusu mai multu in apoi. — Si apoi astufelui per consequentiam adunarea re infecta s'a imprestiatu, — ér' comissariulu cu vre-o cativa sau dusu la Pin-ticu, unde! —

recunoscu si afirmu, ca ambii contra aliatii mei dupa atatea necadiuri siau mai capetatu unu alu treilea aliatu in persóna dnului protopopu Michael Crisianu din Reginu, si cumetru de casa alu socrului meu, — cu care adunanduse in Faragau la socrulu meu impreuna cu alti —, imprudenti si nescotiti, au subscrisu una plenipotentia dlui Georgiu Filipu fostu advocatu in Regenu, — care via civili mi au abdisu plenipotentia mea, — si care apoi unu depositu de vre 40 fl. v. a., ce era pentru convictulu tractului Faragau prin influenti'a mea depusu la c. r. perceptoria de dare in Teaca l' au scosu, — sum'a prepaditu si instrainatu, —

Eu una data amu intrebaturu pe respectivulu dnu Adv. Filipu, ca ce a fostu cu acei bani, — mi a spusu, ca dsa ar' fi lucratu indestulu pentru aceea suma de vre-o 40 fl. v. a. — !

recunoscu si afirmu, ca ambi contra aliatii mi au causatu multu trapedu si spese, precum si pagube cassei convictului, — din care causa:

dobe se recunoscu si afirmu, ca acésta giurstare amu referatu-o in siedint'a adunare generale din 18 Augustu 1867, candu luanduse la consideratiune si disputa **unanimi-voto** s'a decisu, si luatul la protocolu, ca adunarea generale respinge, si eschide pe dlu Theodoru Popu preotu in Faragau din acésta societate pentru edificandulu convictu alu tractului Faragau, — éra sum'a de 105 fl. v. a. contribuita prin d-sa compete pentru acoperirea speselor causate in de-sertu prin d-sa! —

Acestu conclusu de eschidere s'a luatul la protocolu si publicatul in Federatiune. — prin urmare dln Theodoru Popu e eschisul din acésta societate, — éra dlu protopopu Gabriele Chetianu, că unul care nice unu cruceriu nu au contribuitu, nu se considera de membru; si per consequentiam nu are nici una afacere séu votu in acésta societate pentru edificandulu convictu! —

recunoscu si afirmu, ca ambii contra aliatii in mai multe ronduri m'au suspicionatu, ca eu asiu fi capetatu in folosulu convictului enorme contribuiri din Romani'a, — din care causa eu pentru delaturarea acestei suspiciuni amu publicatul in Concordia numele contribuentilor, — provocandu, ca in casu déca óre-cineva afora de acestea mi aru fi mai tramisu datu, séu inmanuatu, se reclamedie ca eu intru adeveru dela nimenea altulu nu amu primitu vre unu cruceriu; — si in specie din Romani'a nu amu primitu nici unu cruceriu! — ce si prin acésta si anume afirmu. —

Cu tóta estea dlu Theodoru Popu nu se geneadie in alu 6-lea pasagiul alu corespondintiei sale adica „póte se fia incursu si mai multu, ca-ci din Romani'a nu ne au aretat su se fia primitu ceva — ce e cu greu de crediutu“. — Totu atunci si cu acea ocasiune mi amu publicatul n-rulu casei mele invitandu pre intreaga Romanime trecatória prin Teaca, — cari se interesadia de acésta causa, si déca voiesce si doresce amu revedé socotelile, se bine voliesca a me cerceta, ca i stau spre dispusetiune. —

(Va urma in anulu viitoru.)

Respusu la articlulu „afaceri scolastice“.

(Capetu.)

Dice Papiu mai incolo, ca „nunciulu“ adeca testimentiul de incredere, ce amu fostu fericitu a obtiné dela dnulu br. Ursu, m'ar' fi „inganfatu“ preste mesura, si ca in unu toastu asi fi disu: „Te asecuramu dle baronu, ca cumu alergara nemitii la Pestalozzi, asia voru alergá la noi, se invetie metodu“. Recunoscu, ca voiu fi pururea mandru, potendu-me bucura de increderea unui barbatu, că Ursu, si-mi voiu tiené de datorintia a justificá acésta incredere in totu modulu. Incatu pentru toastulu cu Pestalozzi, Papiu face si aici dupa datin'a sa o mintiuna epurésca, de orace io n'am disu ca „voru veni“ etc. ci am uratul se infiorésca scólele granitairesc, că se aiba causa a veni etc.

Cu acésta cadu si cuvintele sale despre „autoritatea“, carea asi fi vrutu se o constatezu. Papiu vede in mine cu tóta ocasiunea si la totu pasagiulu „autoritate pedagogica“. N'am cei face. Io inse nu me tienu de „autoritate pedagogica“, care se fi nascocitu sisteme si principia noua, si acésta am marturisitul-o nu o data, ci la tóta ocasiunea, am marturisitul-o dlu Papiu, am marturisitul-o nu de multu clarisimului dnu Dr. Silasi, am marturisitul-o in prefacia la Scriptolegi'a mea, dicundu, ca déca am ver unu meritu cu publicarea acestor scrieri, am numai meritulu albinei, carea aduna din gata, ér' déca am publicatul cele adunate prin studiu si esperintia indelungata, am facutu-o numai, pen-truca am vediutu lips'a cea mare, ce o ducu invetitorii nostri de atari scrieri, si amu vrutu se le facu unu micu servitiu la implenirea grelei loru misiuni. Intru catu mi-am ajunsu scopulu, voru judecă insisi invetitorii.

Dér' se punu ce nu concedu, ca adeca fiendu si io omu că toti ómenii, m'asi mandri intr'adeveru cu pucinele mele cunoscintie pedagogice; credu, ca in totu casulu asi avé mai multu dreptu a face acésta, de catu dlu Papiu, carele in tóta viéti'a sa n'a facutu alt'a, de catu a stricatu o scóla buna,

tramitiendu-i „reputatiunea preste Carpati“, pre candu eu am publicatul inca 3 carticale pedago-gice: „Abcdariulu“, „Instructiunea“ si „Scriptolegi'a“, dintre cari inse Papiu nu cunóisce de catu „Instructiunea“, si acésta inca numai, pentru ca a primiu-o gratis. — Multa suparare mai face dlu Papiu bieta mea „instructiune“! Si cumu nu, candu senguru ea ar' ajunge spre a returná totu sistemu neadeverurilor cuprinse in articlulu „afaceri scolastice“. Dice, ca „instructiunea merita tóta critic'a“, la ce elu inse „nu se adopereza“, ca-ci „nu e competente“. Audi consecintia! Mai susu vorbiá de „insistare pre langa principiale pedago-gice-didactice“, si acum dintr'o data nu se semte competentu — a critisá o instructiune rea! — Dér' cum se va superá Papiu, candu i voi spun, ceea ce se vede, ca elu — directoriulu si invetitoriu primariu nu scie, ca adeca instructiunea a avut deja onórea a fi critisata in „Albin'a“, in „Sionulu romanescu“, in „Transilvani'a“, etc., si inca in cele de antaiu dóue foi in modu catu se pote de magulitoriu pentru mene, ér' in ast'a din urma, careia i sum inca datoriu cu responsulu, inca nu s'a disu, ca „instructiunea merita tóta critic'a“, ci din contra s'a afirmatu, ca „Petri e bunu pedagogu“. — Si cu cata bucuria crescinésca se arunca dlu Papiu asupra paginei 107 a „instructiunei“, unde sub rubric'a „**Adausu**“ am reprobusu dupa Kellner „Tipulu unei scóle bune“, si striga: „Asia e, ca acésta a-i tradus-o din cuventu in cuventu din Kellner?“ Da, asia e dle Papiu, am tradus-o din Kellner, desi nu tocma din cuventu in cuventu. Atata numai, ca acestu pecatu l'am comis inainte de acésta cu siese ani, — vedi primul articlu din prim'a fascioara din „Magazinulu pedagogicu“ pro 1867, de care dta că „directoriu si invetitoriu primariu“ sci abunaséma. Cumu de conscienti'a dtale teologica a avut lipsa de siese ani de dile, că se se pote revoltá asupra unui pe-catu că acest'a? —

Intrebi: „Ce ar' dice Kellner, déca ar' sci, ca cu marfa sa trafica dascalulu Petri?“ Nu sciu, ce ar' dice; intréba-lu! Adres'a e: „L. Kellner Regierungs- und Schulrat zu Trier“. Cá unu cavaleru alu adeverului poti trage si aici visirulu si subscrive: „Hans Ehrlich von Cibin“. Precautiu-ne acésta se recomanda mai cu séma pentru casulu, candu Kellner ar' dice: „Me bucuru din anima, ca si scólele romane se oglindéza in „tipulu unei scóle bune“. Déca inse nu sciu, ce ar' dice Kellner, 'mi potu inca cugetá ce ar' fi facutu Papiu, candu ar' fi fostu in stare a afa si alte „fururi literarie“ in „instructiunea“ mea. Noroculu mieu inse, ca Papiu dupa propri'a sa marturisire e — „necompetentu“, adeca? —

Am terminat.

Dupa espunerea de sus, si cu privire la cres-tinésile si delicatele vorbe de „nerusinare, piele grósa, impertinentia, mediocritate“ etc., cu cari ne onorésa, teologulu Papiu — stilulu e omulu —, asi avé — credu — totu dreptulu, a numi portare lui preste totu, si in specie facia cu mene, de aceea ce este, de insolenta, malitiosa, impertinenta, infama; dér' nu o facu, ca-ci nu luptu cu atari arme.

Dascalulu Petri.

Camer'a Romaniei, sied. din 27 Nov. desbateri despre legea pentru alegerea mitropolitilor si sinodu.

(Urmare.)

As fi fost de parere, déca eram intr'ua Camera fara ua idea preconceputa in privinta alegerilor, sa tinem adunari cu acei, cari sunt mai competinti in acésta materia, si atunci v'ati fi convins ca este gresit ceea ce voiti sa faceti. Nu trebuie sa facem cu ori-ce pret, ca puterea timpurale se predominie asupra puterii bisericesci. Ar fi mai bine, déca nu sunteti destul de luminati asupra acestui punct, déca credeti, ca canónele sunt asia cum le aréta D. Vasescu, sa amanam cestiunea pene ne vom convinge... (Intreruperi.)

Nu propun amanarea, déra ve rog, pene nu veti avea ua convictiunea ferma in acésta cestiune, sa nu ve pronunciati.

Mai bucuros primesce idea D-lui Ionescu, ca tot clerul, fara exceptiune, sa aléga, caci tot presinta ua garantia mai mare. Déra veti dice ca déca e vorba de eresia acea eresia o gasiti si in projectul guvernului, caci si acolo se amesteca un element laic de senatori si deputati in alegerile bi-sericesc.

Asia este; pene la óre-care grad este si aci ua eresia, déra tot presinta mai multa garantia, si

me unesc cu acest sistem, avend in vedere imprejurările grave in cari ne gasim, cand preotii nostri sunt alesi intrun mod iregular, cand poporul nostru este lovit in sentimentele săle religiose prin alegera prelatilor nostri de laici, cand dispositiunile D-v. sunt contrarie dispositiunilor primitive ale guvernului. Ce sa facem? S'a gasit un sistem mixt ca sa venim la ua intelegere, si de aceea comit si eu, sufer si eu ore-cari atingeri la principiile mele de ua alegere cu total canonica, si de acea accept acest sistem mixt care ni se propune de guvern. Cu chipul acesta ce se face? Nu este un sistem canonice, de acord, de cat ore cari garantii. Negrescand dice cine-va alegere, dice ua intelegere prealabile, ce se se intempla? Vin acei membri ai clerului, pun inainte argumentele lor, fac sa preveze rationamente cari nu sunt cunoscute lumii mirene, si cu modul acesta pota ca atunci va prevela opinia a celor omeni, cari sunt singuri competitenti in asemenea materia si se vor inlatura partimele politice.

Cred déra, ca guvernul a facut in projectul seu acésta concesiune, la care i' dau si eu adesiunea mea, ca sa ajungem la ua intelegere intre noi si la ua solutiune calma si cat s'ar putea mai aprópe de a fi unanima, caci a voi că acésta solutine sa fia cu total canonica, este a nu voi nimic, pentru ca D-vóstra nu suntesi de loc dispusi a renuncia la ceea ce numiti ua biserica nationale si la traditiunile pe cari le-ati gasit consacrate de un us indelungat. Prea bine, déra cel pucin, pentru ca si noi ve facem concesiunea acésta de a admite sa participe si ministrul la alegerea prelatilor, bine-voiti a face si D-vóstra concesiunea de a nu da totul numai lumii mirene, si cu acest mod sa stabilim ecilibrul introducend elementul preotesc, religios, in aceeasi proportiune cu laicii. Atunci, domnilor, este probabile ca vom reusi sa avem alegeri bune, cari sa ne dea nisice prelati bine alesi prelati cari sa inspire incredere natuunii. Voiti D-vóstra ca acestea alegeri sa satisfaca opinia publica, opinia acelui public care ia parte la politica militante a dilei? Ei bine, atunci fiti siguri ca luptele politice vor determina aceste alegeri si resultatul lor va fi, ca veti avea prelati albi ori rosii, dupa impregiurari, si acestia nu vor fi considerati de natuunie ca nisice pastori ai turmei, vor fi numai iubiti de partisanii lor si detestati de cei alii.

Asa déra, D-lor, recunosc si eu ca trebuie sa dicem ultimul cuvent in acésta cestinne, un cuvent care sa nu mai necesiteze noue desbateri. Sanatul s'a pronunciat in sensul sistemului preconisat de noi si presentat de guvern. D-vóstra veti vota altfel, acceptand sistemul D-lui Kogalniceanu: cu modul acesta cestina va merge din nou la Senat si Senatul va avea de facut alte modificari; projectul vine din nou la Camera; cand? in sesiunea viitora, peste unul sau doi ani. In timpul acela ce face lumea care voiesce solutiunea cestini? accepta. Apoi cum o lasati sa mai accepte dupa atata timp de cand se tine in suspensiune acésta cestina? Care dintre D-vóstra n'a audit ingrijirile lumii de a vedea resolvita cestina acésta?

Adoptand sistemul D-lui Kogalniceanu nu i' dati nici ua solutiune: 'I trimiteti la calendele grece; se vor perde doui ani si vom remanea tot in starea precaria de asta-di.'

Acésta, D-lor, este prima consideratiune care m'a facut sa me raliez la sistemul guvernului. D-vóstra sciti ca nu sunt de temperamentul acelora cari fac concesiuni guvernului cand ratiunea mea se refusa de a primi un sistem: déra aci am facut concesiune vedend ca e practic. Cum! puterea executiva vine si dice ca doresce sa adjunga la ua intelegere ore-care; vine si ne spune ca Senatul, batrenii de la Senat nu primesc solutiunea sea, — acei batreni cari pot in materia constitutionale sa nu fia asa de inaintati ca noi, déra cari in cestine de biserica si de religiune in tote terile din lume sunt recunoscuti ca mai competenti de cat deputati Camerei, pentru ca ei, ca mai vechi, sunt mai preocupati de asemenea cestini, 'si dan séma mai bine de cat tinerii deputati cari sunt terati de luptele momentului. Nu ca vechii nostri senatori in acésta priviuta au voit sa comita ua eresia, nu ca nu 'si-an dat bine socotela de valoarea canónelor, pentru ca ati vedut ca acolo s'a vorbit de canóne ca si la noi. Déra ce e? Vor sa adjunga la ua intelegere in idee, si arésta a fost causa acestei concesiuni.

Din acest punct de vedere, ve rog, D-lor, sa

nu mai tergiversam, sa nu mai intardiam solutiunea cestini, sa o tratam asa cum a propus'o guvernul. Nu mai exaltati sentimentele nationali in acésta privinta, nu ve departati de sentimentele religiose, caci cu cat ve veti departa de ele, cu atat se va ravana nivelul morale al societati. Nu sunt partisanul jesuitismului, sunt partisanul bisericei canonice si nici ua consideratiune de popularitate nu me va face se me dau in daret pentru nisice false acusari ca as dori sa introduc jesuitismul in terra nostra. Ei bine, D-lor, ved intre D-vóstra omeni cari ati apucat alte vremi; nu sunt partisan al seculului trecut, insa recunosc ca sentimentele religiose in secolii trecuti erau mai desvoltate. Deja in timpii trecuti Adunarile erau convocate sa trateze cestini religiose, ele le tratau cu calm si pietate, caci D-vóstra sciti forte bine ca pe atunci nu erau cestini de partit, cestini ministeriali cum sunt acum. Adunarile procedau cu sinceritate in anima si cu fric'a lui Dumnezeu, cum se dicea pe atunci, punteau in comun ideele lor, cugetarile lor, luminele lor, se intelegeau intr'un mod pacific asupra acestor alegeri si resultatul era serios, de si pota sciau ca ele nu sunt canonice, déra deveniau canonice prin resultatul ce dedeau. Asemenea Adunari au scos pe acei metropoliti si episcopi despre cari ne-a vorbit D. Kogalniceanu cu atata elocintia. Déra, cand am veni acum sa alegem, cu pasiunile noastre, cu ideile noastre de partit, fiti securi ca nu se vor alege cei mai buni, cei mai demni prelati; se vor alege partizanii opinii noster. Vom confectiona prin acesta arma fatala care va distruga societatea si ne va perde cu desaversire.

(Va urma Jonescu in anulu 1873.)

NB. Legea cu pucine modificatiuni se primi si de senatu si se si sanctiona, cum? vomu vedé in an. viitoriu. —

Novissimu.

Telegram. Chislehurst 9 Ian. Imperatulu Napoleon repausá adi la 12½ óre. Familia va proclama pe Napoleon alu IV-le.

Varietati.

 Invitam la prenumeratiune pe „Gazeta Transilvaniei“ cu conditiunile din fruntariu.

Avemu urginta necessitate a ne intelni tota intelligentia in acestu salonu de conversare alu natuuniei romane si alu sacrelor ei interes, apre a ne insira tote gravaminele facia cu coruptiunile, si neajunsele presentului. Sórtea nostra in manile noastre. Acésta trebuie se o dovedim in anulu viitoriu, prin o interessare exemplaria, spre a ne castiga o base, pentruca cu totii pe petioarele noastre se ne venamu noi de noi si interesele prosperitatii nationii noastre.

Convocare. In adunarea cercuala estrordinaria a despartimentului II (districtulu Fagarasului, scaunulu Cahulului si scaunulu Cincului) alu Asociatiunei tranne pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu — s'a fostu decisu, ca proxima adunantia generale ordinaria se se tinea in 11 Fauru 1873 c. n. la Cinculu-mare.

Deci in tienórea acestui conclusu si urmarea §-lui 10 alu regulamentului, se invita prin acésta membrii despartimentului, a participa in diu'a amentita la siedintele adunantiei memorate. —

Din siedint'a comitetului cercuale alu despartimentului II Fagarasianu alu Asociatiunei tranne pentru Literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, — tienuta in 4 Ianuariu 1873 c. n.

Alesandru Micu Petru Popu
directore. actuaru.

Marti sér'a reuniunea de cantari romana din Brasovu tienù una convenire in folosulu damnificatoru prin focu din Sanpetru, avendu unu publicu in totu respectulu forte frumosu, care si asta data au aplaudat tote piesele executate solo si in coru, dintre cari „Balcesculu murindu“ coru de dame si barbati, ne a revocat reminisciente cele doreroase pentru prematur'a perdere a marului nostru istoricu nationale. Lauda si onore bra-

Concursu.

Dela universitatea natuunii sasesci in Transilvani'a se exscie pentru recuperarea postului vacantu prin mórtea docentului concursu la statiunea de docente primari la scientiele naturali si mathematica in institutulu agronomic din Mediasu (in Transilvani'a).

Competitorii acestui postu, impreunat cu unu salariu anualu de 1000 fl. m. a., pelenga dovedirea harnicie sale in specialitate, anumitu pe terenul chemiei theoretice si practice, au a-si tramite petitiunile la universitatea natuunii sasesci in Sibiu (Transilvani'a), franco, pana in 15 Fauru 1873. Limba propunerii e germana. Se voru preferi insepe lenga egala harnicia acei competitori, carii posedu cunoscintia limbelor patriei: german'a, maghiara si roman'a.

Cá terminu de a auspica officiulu e desfinta diu'a de prim'a Aprilie 1873.

Sibiu 14 Decembre 1872.

Din siedint'a universitatii
natuunii sasesci.

Concursu.

Spre ocuparea urmetórelor posturi notariali cercuali si adeca:

1. Notariatulu Sincei vechi constatatoriu din comunele Sinc'a vechia, Ohaba, Siarcăitia si Sinc'a noua, salariu anualu de 500 fl. v. a. cuartiru si localitati de cancel. libere in Sinc'a vechia solvin-duse din acestu salariu si unu vice notariu pentru comunitatea Sinc'a noua, dupa cumu se va poté invoi cu acest'a.

2. Notariatulu Persiani constatatoriu din comunele: Persiani, Gridu si Pareu cu salariu anuale de 400 fl. v. a. cuartiru liberu si localitati de cancel. in Persiani, se deschide prin acesta concursu pana in 24 Ianuariu 1873, doritorii de a ocupa unu din posturile mentionate voru avea a -si inainta la subscrisulu officiu suplicele timbrate si provideute cu atestatele de qualificatiune pana la tempulu determinat.

Venetia inf. in 2 Ianuariu 1873.

Pretur'a Venetiana.

Iacobu Popescu
pretore.

Concursu.

Judele procesuale din tractulu Savadislei — comitatulu Turdii — aduce la cunoscintia publica, cumca pentru notariatele cercuali: Turu, Petridulu Ungurescu, Micusiu, Ciuril'a si Savadisla, precum si pentru statiunile subnotariale: Banabiciu si Sindu — prin acésta deschide concursu.

De salariu ordinariu pentru notariulu cercuale afara de cuartiru liberu in natura seau 50 fl. ca bani de cuartiru si tienerea unui servitoriu de cancelaria — s'a statoritu 400 fl. pe anu; óra pentru subnotariu afara de cuartiru liberu in natura seau 50 fl. bani de cuartiru si tienerea unui servitoriu de cancelaria: 200 pe anu.

Doritorii de a concurge pentru aceste statiuni, pana in 15 Febr. c. n. a. c. 1883 au de asi substerne suplicele scrise cu man'a loru propria la judele procesuale din tractulu Savadislei — provideute prelunga alte cerintie legali si cu atestatu referitoriu la qualificatiunea receruta spre ducerea officiului notarie, primitu dela comisiunea esmisa de catra cattulu Turdii anumitu spre acestu scopu.

Turd'a 1 Ianuariu 1873.

Dionisiu Weress
jude cerc. in tract. Savadislei.

Cursurile

la bursa in 10 Ian. 1873 stá asia:

Galbini imperatesci	—	—	fl. —	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	8 "	66½ "
Augsburg	—	—	106 "	65 "
Londonu	—	—	108 "	65 "
Imprumutulu nationalu	—	66	"	"